

Gud, Mammon och kronofogden

Nog är det konstigt att vissa religiösa samfund skall ha rätt ta enskilda människors pengar utan att ens behöva visa att man har rätt till dem. Den som anser sig orättvist behandlad kan bara söka rättelse i efterhand, när fogden redan gjort sitt. Ännu konstigare är att endast folkpartiet och miljöpartiet vill stärka den enskildes rätt.

Sedan 2000 finns det (som ett resultat av stat-kyrka-reformen) här i landet ett system som ger vissa privata föreningar – registrerade trossamfund – en processuell ställning som övertrumfar den som stat och kommun har vad gäller uppbörd av skatter och den som alla andra privata rättssubjekt har för de betalningsanspråk som de riktar mot enskilda.

OM STAT ELLER KOMMUN har anspråk på skatt kan den enskilde få anspråket prövat vid förvaltningsdomstol inom ramen för taxeringsprocessen. Om stat eller kommun, eller något privat rättssubjekt (annat än ett registrerat trossamfund som beviljats uppbördshjälp vad gäller föreningsavgifter) har anspråk på betalning av civilrättslig natur (såsom till exempel medlemsavgifter), måste man först få en domstol att fastställa anspråket innan kravet kan drivas in. Inom den vanliga förenklade processen (den ”summeriska” processen hos kronofogden, snarare än rättegång vid tingsrätten) hänvisas den vars krav bestrids till tingsrätten för prövning av anspråket innan det kan verkställas genom fogdens försorg. Innan man får betalt måste man alltså visa att man har rätt att få betalt. Om, däremot, ett registrerat trossamfund som har beviljats uppbördshjälp av regeringen gör anspråk på betalning från en enskild, och den enskilde bestrider anspråket (till exempel därför att den enskilde inte är medlem i det registrerade trossamfundet), går anspråket ändå omedelbart till indrivning från den enskildes lön. Skattemyndigheten gör inte först någon prövning av anspråket eller ställer några frågor till det registrerade trossamfundet. Det räcker med att det registrerade trossamfundet påstår att den enskilde är betalningsskyldig. Den enskilde kan inte få uppbörden prövad vid förvaltningsdomstol (försökt har gjorts; men den klagande har avvisats). Istället hänvisas han eller hon till att stämma i tingsrätten för att i efterhand få tillbaka pengar som

det registrerade trossamfundet aldrig hade rätt till till att börja med.

FOLKPARTIET OCH VÄNSTERPARTIET lämnade i höstas in riksdagsmotioner om att denna ordning skulle ändras så att registrerade trossamfund som kräver folk på pengar och där den drabbade bestrider kravet skulle hänvisas till samma process som alla andra privata rättssubjekt som kräver folk på pengar. Konstitutionsutskottet avstyrkte motionerna. Vid riksdagsdebatten den 19 februari 2003 vidhöll de partier som utgjort majoriteten i konstitutionsutskottet denna uppfattning. Majoriteten bestod av moderaterna, socialdemokraterna, centern och kristdemokraterna. Majoriteten gav inte några skäl till varför de registrerade trossamfundens starka processuella ställning skall bevaras.

De borgerliga partierna i majoriteten sätter vissa föreningars intressen före de enskilda medborgarnas äganderätt. Skulle man inta samma inställning vad gäller kollektivanslutning och penningkrav från till exempel fackföreningar? Socialdemokraterna är nöjda med att ge registrerade trossamfund som beviljats uppbördshjälp en starkare ställning än vad stat och kommun har i taxeringsprocessen. På den enskildes sida stod folkpartiet, vänstern och miljöpartiet.

DE SOM ANSER SIG VÄRNA OM rättstatens ideal och den enskildes skydd mot olika kollektiv, har anledning att ställa sig frågande till gällande ordning och till hur majoriteten i konstitutionsutskottet har resonerat. För både regering och riksdag vore det en lätt sak att se till att vi får samma skydd mot registrerade trossamfund som mot andra organisationer. Och varför skulle vi inte ha det?

Dan Hanqvist (dan.hanqvist@vinge.se) är advokat vid Advokatfirman Vinge, gift tvåbarnsfar och katolik.